«БЕКІТЕМІН»
Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті Академиялық инновация және жоғары білімнен кейінгі білім беру ісі жөніндегі вице-президент, Сапа бойынша басшылық Өкілі _____ Ш.Есимова
«22» _____ 2021 ж.

САПА МЕНЕДЖМЕНТІ ЖҮЙЕСІ

ЖҰМЫС НҰСҚАУЫ
ЖН ХҚТУ-6.1-2021

ҚАУІП-ҚАТЕРЛЕР МЕН ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

АЛҒЫ СӨЗ

1. Стратегиялық жоспарлау, рейтинг және сапа орталығымен ӘЗІРЛЕНДІ ЖӘНЕ ЕНГІЗІЛДІ
2 Әзірлегендер - Орталық басшысы Ж.Дарибаев
   - Бас сарапашы Т.Көшербаев
   - Жетекші сарапшы А.Бакирова
3 Ахмет Ясауи университеті Стратегиялық жоспарлау және сапа комитетінің 2021ж. «22» қаңтар №3 шешімімен БЕКІТІЛІП ІСКЕ ҚОСЫЛДЫ
4 ЕНГІЗІЛДІ - 2021 ж.
5 Тексеру мерзімі - 2024ж.

Қызмет бабында пайдаланатын басылым

Түркістан

Қ.А. Ясауи атындағы ХҚТУ Сапа менеджменті басқармасы ТЕКСЕРІЛДІ: "24" 01 2024ж. КЕЛЕСІ ТЕКСЕРУ: "24" 01 2025ж.

Қ.А.Ясауи атындағы Халықаралық Қазақ-Түрік университеті Сапа менеджментінің жүйесі ЖҰМЫС ДАНАСЫ № "22" 01 2021ж.

Мазмұны

Мазмұны 2
1 Қолданылу саласы 3
2 Нормативтік сілтемелер 3
3 Анықтамалар 3
4 Шартты белгілер мен қысқартулар 3
5 Жауапкершілік пен өкілеттік 4
6 Жалпы ережелер 5
7 Келісу, сақтау және тарату 13
8 Қосымшалар 13
А қосымшасы. Тәуекелдер мен қауіп-қатерлердің алдын алу жоспарының үлгісі 14
Б қосымшасы. Тәуекелдер мен қауіп-қатерлер ықтималдығы тіркеу журналының үлгісі 15
В қосымшасы. Тәуекелдер мен қауіп-қатерлердің жою шаралары есебінің үлгісі 16
Г қосымшасы. Тәуекелдер мен қауіп-қатерлерді басқару үрдісінің алгоритмі 17
Д қосымшасы. Танысу парағы 18
Е қосымшасы. Өзгерістерді енгізу парағы 19

1 ҚОЛДАНЫЛУ САЛАСЫ

1.1 Осы жұмыс нұсқауы (ары қарай ЖН) ISO 9001:2015 6.1 бабында келтірілген қауіп-қатерлер мен мүмкіндіктерге қатысты талаптарды айқындайды.

1.2 Осы ЖН Ахмет Ясауи университетінде Сапа менеджменті жүйесі ендірілген барлық құрылымдық бөлімдерде қауіп-қатерлер мен мүмкіндіктерге қатысты әрекеттерді басқаруда қолданылуы міндетті.

2 НОРМАТИВТІК СІЛТЕМЕЛЕР

Осы құжаттандырылған процедурада келесі нормативтік құжаттарға сілтеме жасалған:

ISO 9000:2015 Сапа менеджменті жүйесі. Негізгі ережелер мен сөздік.
ISO 9001:2015 Сапа менеджменті жүйесі. Талаптар.
ҚР СТ ISO 9001:2016 Сапа менеджменті жүйелері. Талаптар.

3 АНЫҚТАМАЛАР

3.1 Осы құжаттандырылған процедурада ISO 9000:2015 стандартында келтірілген терминдер мен анықтамалар қолданылады.

4 ҚЫСҚАРТУЛАР МЕН ШАРТТЫ БЕЛГІЛЕР

4.1 Осы ЖН төменде көрсетілген қысқартулар қолданылады:
ҚР СТ – Қазақстан Республикасының стандарты;
ЖН – жұмыс нұсқауы;
ВП – вице-президент;
СЖ – сапа жөніндегі жетекшілік;
СББӨ - сапа бойынша басшылық өкіл;і
СРСОБ –стратегиялық жоспарлау, рейтинг және сапа орталығының басшысы;
СРСО –стратегиялық жоспарлау, рейтинг және сапа орталығы;
СМЖ – сапа менеджменті жүйесі;
АД – академиялық мәселелер жөніндегі департамент;
ҚЕ – құрылымдық ереже;
ӘН – әдістемелік нұсқаулар;
НҚ – нормативті құжаттар;
СС – сапа бойынша саясат;
БС – бағыттар саясаттары;
СМ – сапа бойынша мақсаттар;
УС – университет стандарты;
УЕ – университет ережесі;
ҚБ – құрылымдық бөлім;
ҚББ-құрылымдық бөлім басшысы;
АДД – академиялық мәселелер жөніндегі департамент директоры;
ПБҚАҚЕБ – персоналды басқару және құжат айналымын қамтамасыз ету басқармасы;
ПБҚАҚЕББ – персоналды басқару және құжат айналымын қамтамасыз ету

басқармасының басшысы;
АРОБ – Ақпараттық ресурстық орталық (ғылыми кітапхана) басшысы
ҚҚББ – құқықтық қамтамсыз ету бөлімінің басшысы;
СМЖҚ – сапа менеджменті жүйесі құжаттары;
ЖТ- жұмыс тобы;
УФ – университет факультеті;
УК- университет кафедрасы.

4.2 Осы құжаттандырылған процедурада төменде көрсетілген шартты белгілер қолданылады.

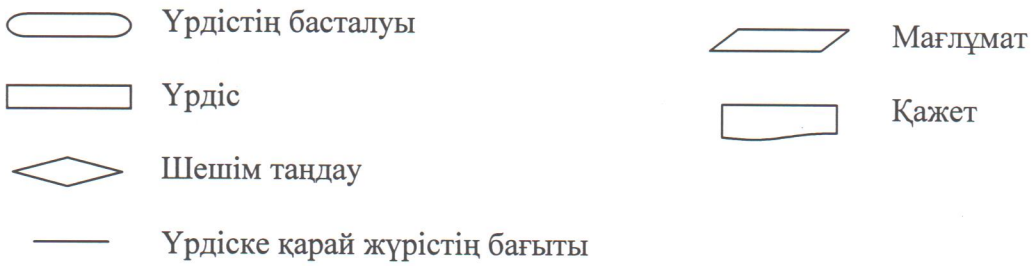

5 ЖАУАПКЕРШІЛІК ПЕН ӨКІЛЕТТІК

5.1 Осы ЖН-ның дайындау сапасына, оның нормативтік сілтемелерде көрсетілген стандарттардың талаптарына сай болуына СРСОБ жауапты.

5.2 Осы ЖН университеттің СЖСК-де қарастырылады, талқыланады.

5.3 Осы ЖН-ны университеттің СЖСК төрағасы (төрайымы) – Сапа бойынша басшылық Өкілі бекітеді.

5.4 Осы ЖН талаптарының енгізілуіне және үнемі қолданыста болуын қадағалауға СББӨ жауапты.

5.5 Осы ЖН көрсетілген әрекеттерді орындауға жауаптылар Г қосымшасындағы алгоритмде келтірілген.

5.6 Тәуекелдер мен қауіп-қатерлердің орындалуына тиісті құрылымдық бөлімшенің басшысы жауапты.

5.7 Тәуекелдер мен қауіп-қатерлердің идентификациялық тіркелуі, үдеріс нәтижелері, тұтынушылардың қанағаттануы туралы ақпараттарды талдау, тәуекелдер мен қауіп-қатерлердің пайда болу себептерін анықтау, үлгіге сай жоспар, тіркеу журналы және есеп әзірлеу мен рәсімдеуге құрылым басшысы жауапты.

5.8 Тәуекелдер мен қауіп-қатерлерді жою жөніндегі іс-шараларды жүргізудің қажеттілігі (жылына кемінде 1 рет) немесе олардың пайда болуына немесе санының ұлғаюына байланысты жою жөніндегі құжатталған ақпарат болып табылады.

6 ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

6.1 Тәуекел менеджменті жүйесін енгізудің негізгі мақсаты.

6.1.1 Қосымша қосылған құндылығы және сапаны арттыру.

Өз тұтынушылары және басқа да мүдделі тараптары үшін қосымша қосылған құндылықты құру, мекемелерді басқаруға қойылатын қазіргі заманғы талаптарға сәйкес университетті басқару сапасын арттыру үшін, университет өз қызметіне озық практикаларды, оның ішінде Тәуекел менеджменті жүйесін енгізе отырып, басқару жүйесін жетілдіреді.

6.2 Проблемаларды талдау және тәуекелдерді басқару нұсқаулығының қажеттілігін негіздеу

6.2.1 Мемлекет экономикасындағы әртүрлі экономикалық құлдырау мен рецессиялар туралы хабарламалар, жетекші халықаралық компаниялардың банкроттығының бірқатар мысалдары кез-келген уни-верситет өзінің дамуының кез-келген кезеңінде елеулі экономикалық проблемаларға тап болуы мүмкін деп сенімді түрде дәлелдейді.

6.2.2 Кең мағынада, экономикадағы басқару дегеніміз-бұл іс-әрекеттерді дұрыс бағытқа бағыттау және қажетті нәтижелерге қол жеткізу үшін экономикалық субъектілердің адамдарға және экономикалық объектілерге саналы бағытталған әсері. Бұл жағдайда экономикалық объектілерді басқару сапасы қалаған нәтижелерге қол жеткізудің "дәлдігін" түсіндіреді. Нақты экономикалық объектілердің жұмыс істеуі қажетті нәтижелерге "қол жеткізбеу" қаупімен байланысты.

6.2.3 Ел кәсіпорындарының қоршаған макроортасында қазіргі уақытта орасан зор және кең ауқымды өзгерістер болып жатыр (жаһандану, ұлттық нарықтық қатынастардың дамуы, техникалық прогресс, террористік қауіптің өсуі, қоршаған ортаның ластануы, климаттың жаһандық өзгеруі). Тұрақсыздықтың көрсетілген сыртқы факторлары ішкі факторлармен толықтырылады, олардың негізгілері:кәсіпорындарды басқару жүйесі мен әдістерінің қазіргі заманғы экономиканың талаптарына сәйкес келмеуі, жекелеген кәсіпорындар активтерінің құрылымында айтарлықтай салмағы бар өндірістік-техникалық әлеуеттің ескіруі және ресурстардың шектеулілігі болып табылады.

6.2.4 Елдің кәсіпорындары, осылайша, оның ішінде Университет те тәуекелдерді іске асыру университеттің қаржылық тұрақтылығына қатер төндіруі, сондай-ақ тұтастай ел бойынша қаржы нарығының жай-күйіне теріс әсер етуі мүмкін екенін ескере отырып, сауатты басқаруды қажет ететін түрлі тәуекелдердің (стратегиялық, қаржылық, коммерциялық және т.б.) көп мөлшерін үнемі өзіне қабылдап отыру жағдайларында бизнес жүргізеді.

6.2.5 Тәуекел менеджменті жүйесі пайда алу мен кәсіпкерлік қызмет шығындарын қысқарту арасындағы қажетті теңгерімге қол жеткізуге бағытталады.

6.2.6 Тәуекел менеджменті жүйесі университетті басқарудың жалпы жүйесіне (университеттің жалпы саясатына, оның бизнес-жоспарлары мен қызметіне (процестеріне)) кіріккен жағдайда ғана тиімді болады.

6.3 Менеджмент тәуекелі нұсқаулығының мақсаттары мен міндеттері.

6.3.1 Стратегиялық мақсаттарға қол жеткізу, университеттің беделін сақтау және дамыту үшін туындайтын қатерлерді азайту және мүмкіндіктерді ұлғайту.

6.3.2 Егер орын алса, инвестициялардың сақталуына кепілдік.

6.3.3 Басқару сапасын арттыру және Университетті басқару мәдениетін оң өзгерту:

- университеттің талдау кеңістігін және оны қоршаған ортаны ретке келтіру, қызметтің барлық салаларында, ішкі және сыртқы ортаның барлық факторлары бойынша тәуекелдерді талдаудың тұрақты, әдістемелік тұрғыдан нығайтылған рәсімдерін қолдану арқасында университет басшылығының университеттің нақты жағдайы туралы идеяларының дәлдігі мен барабарлығын арттыру;
- қабылданған басқару ықпалдарын енгізу нәтижелерін болжамды бағалаумен негізделген ықтимал және ұсынылатын басқарушылардың тәуекелдерге қарсы әрекеттерінің спектрін кеңейту;
- университеттің өткені мен болашағы, өткен және болашақ экономикалық жағдайы арасындағы байланысты қамтамасыз ету.

6.3.4 Процестерді, жобаларды және өзгерістерді басқару тиімділігін арттыру.

6.3.5 Университеттің ықтимал қаржылық ауытқуларын тәуекелді ескере отырып, жоспарлы көрсеткіштерден бағалау практикасын қызметке енгізу.

6.3.6 Бизнес-процестердің ашықтығын және университеттің қаржылық тұрақтылығын арттыру есебінен әлеуетті инвесторлар үшін университеттің тартымдылығын арттыру.

6.3.7 Университет құнының тәуекелдердің басталуы нәтижесінде туындауы мүмкін шығындарды азайту, ресурстарды пайдалану тиімділігін арттыру есебінен пайданы ұлғайту есебінен өсуі.

6.3.8 Сыртқы және ішкі қатерлерді уақтылы анықтау, қорғау құралдарын қолдану және университет үшін қиын сәттерде шығындардың мөлшерін азайту есебінен университет акционерлері бизнесінің сақталуын қамтамасыз ету.

6. 4 Университеттің тәуекелдерді басқару жүйесін дамытудың көрінісі.

6.4.1 Тәуекелдерді басқару жүйесі.

6.4.1.1 Бүгінгі таңда жоғары оқу орындары нарықтық экономиканың толыққанды субъектілері болып, өз дамуының бағыттарын, мақсаттары мен оларға қол жеткізу жолдарын өз бетінше айқындау құқығын алды. Қоғамның білім беру сапасына талаптары артты, оқыту технологиялары түбегейлі өзгерді, жоғары оқу орындары қызметінің ұйымдастырушылық және экономикалық жағдайлары тез өзгерді, білім беру қызметтері нарығындағы бәсекелестік күшейе түсті, мемлекеттің жоғары мектепке қатысты ұстанымы үнемі өзгеріп отырады. Жоғары оқу орындарының дербестігі мен өз іс-әрекетінің өсуі жоғары оқу орындарының өз қызметінің тиімділігі үшін жауапкершілігінің өсуіне алып келді. ЖОО-лардың өмір сүруге бағытталуы ЖОО-ны басқару үдерістерінде өзгерістерді талап етеді. Жаңа жағдайларда бейімделу, өмір сүру және даму міндеттерін шешу жоғары оқу орындарын білім беру қызметтері нарығының жағдайын бақылап қана қоймай, сонымен қатар нарықтың дамуын болжау әдістерін қолдануға, сыртқы ортаның өзгеруіне байланысты болашақ мінез-құлқының балама нұсқаларын жасауға міндеттейді.

6.4.1.2 Тәуекел менеджменті функциясын экономиканың нақты секторындағы қазақстандық кәсіпорындардың, сондай-ақ білім беру мекемелерінің практикасында тарату тұтас объективті себептерге байланысты микроэкономикалық объектілерді басқару сапасына қойылатын қазіргі заманғы талаптарға сәйкес келмейді:

- білікті мамандардың тапшылығы;
- кәсіпорындардың шаруашылық практикасында тәуекелдерді басқару дәстүрлерінің болмауы;
- жоғары оқу орындарында осындай бейіндегі мамандарды даярлау жүйесінің болмауы;
- кәсіпорындарда тәуекелдерді басқару функцияларын пайдаланудың оң мысалдары туралы ақпараттың болмауы, сондай-ақ
- экономиканың нақты секторының кәсіпорындарында, сондай-ақ білім беру мекемелерінде экономикалық қатерді басқару жүйелерін әзірлеу және олардың жұмыс істеу процестерін қамтамасыз ететін халықаралық салалық нормативтік материалдар мен әдістемелік ұсынымдардың қол жетімсіздігі және толық болмауы.

6.4.1.3 Университет менеджментінің тәуекелі соңғы уақытқа дейін басқа қазақстандық кәсіпорындардағыдай шаруашылық тәуекелдерінің жекелеген түрлерін (қаржылық, инвестициялық, коммерциялық, экологиялық және т. б.) басқаруға келіп түседі, дәстүрлі тәсілдерге негізделеді және мынадай ерекшеліктерге ие:

- жергілікті (фрагменттік), шектеулі және эпизодтық:
- әрбір бөлім өз функцияларына сәйкес тәуекелдерді дербес басқарады;
- тәуекелдерді басқару университет менеджерлері қажет деп санаған кезде жүзеге асырылады.

6.4.1.4 Жоғары кәсіптік білім беру саласы айтарлықтай ерекше сала, оған өзінің ерекше тәуекелдері тән. Сонымен қатар, тәуекелдің болуы тұрғысынан алғанда, білім сапасы (мамандар даярлау сапасы) аясындағы университеттің қызметі ерекше қызығушылық тудырады. Жоғары білім сапасын анықтау үшін жоғары білім алдында тұрған сыртқы және ішкі мақсаттарды шешетін көпжақты тәсілді қажет ететіндігін есте ұстаған жөн. Ол белгіленген стандарттар мен нормаларға сәйкес келуі, қажетті жоғары сапалы ресурстармен қамтамасыз етілуі керек (білім беру бағдарламалары, кадрлық ресурстар, өтініш берушілер контингенті, материалдық-техникалық қамтамасыз ету, қаржы және т.б.).

Білім беру сапасын бағалаудың тағы бір элементі - бұл университеттің жұмысының сапасы (студенттердің қазіргі және соңғы оқу нәтижелері, түлектердің мансаптық өсуінің ерекшеліктері).

6.4.2 Университет тәуекелін менеджментінің қолдану саласы.

6.4.2.1 Тәуекелдерді басқару процесі Университеттің өмірлік циклі барысында барлық іс-шараларға қолданылатын болады, оның ішінде: стратегиялар мен шешімдер; өнімдер, қызметтер мен активтер, жобалар, процестер, функциялар мен операциялар.Тәуекелдерді басқару процесі университет қызметінің келесі практикалық салаларында қолданылады:

- Стратегиялық жоспарлау, бизнес жоспарлау, операциялық және бюджеттік жоспарлау;
- корпоративтікбасқару;
- активтерді басқару (Бар болса);
- кәсіпкерлік қызметтегі өзгерістер (стратегиялық, технологиялық және ұйымдастырушылық);
- өнім/қызметтің жаңа түрлерін жобалау және әзірлеу; - сапа менеджменті;
-мүдделі тараптармен (тұтынушылармен, акционерлермен, мемлекеттік билік және қадағалау органдарымен, жұртшылықпен) өзара іс-қимыл жасау);
- экология және қоршаған ортаны қорғау;
- корпоративтік мәдениет және этика кодексі;
- ақпараттық қауіпсіздікті басқару;
- оларды орындау мүмкіндігін бағалау үшін тұтынушылардың талаптарын талдау;
- бизнес-процестердің оларға қойылатын талаптарға сәйкестігін бағалау;
- кәсіби қауіпсіздік пен еңбекті қорғауды басқару;
- инвестициялық және инновациялық жобаларды басқару;
- келісімшарттарды, жеткізушілерді және сатып алуларды басқару;
- персоналды басқару.

6.4.3 Университеттің тәуекелдерді басқару жүйесінің көрінісі (келешек келбеті).

6.4.3.1 университет менеджментінің тәуекел жүйесі:

- Университетті басқарудың барлық деңгейлерінде (құрылымдық бөлімшелер мен жобалық топтар деңгейінде), тәуекелдерді басқарудағы шешімдермен бірге жүреді;
- стратегиялық жоспарлауды, процесті, жобаны және өзгерістерді басқаруды қоса алғанда, барлық ұйымдастырушылық процестерді немесе олардың құрамдас бөліктерін (кезеңдерін) басқаруға біріктірілген;
- университеттің барлық қызметінде, оның әр деңгейінде және әр бөлімінде қолданылады;
- тәуекелдерді анықтау және оларды шешу қажеттілігі туралы қызметкерлердің хабардарлығын арттырады;

- университеттің қызметкерлерін, барлық деңгейлерінің менеджерлерін және басқару органдарын қауіпті жағдайларда негізделген шешімдер қабылдау үшін қажетті ақпаратпен уақтылы қамтамасыз етеді;
- қаржылық есептілікті және өндірістік есепті жетілдіреді;
- бақыланатын ортада қызметтің барлық түрлерін жүзеге асыру арқылы университеттің қаржылық жағдайын жақсартады;
- университеттің жобаларын, процестерін және қызметін басқару тиімділігінің тұрақты өсуін қамтамасыз етеді;
- қолданыстағы заң талаптары мен ережелерін, сондай-ақ халықаралық ережелерді сақтау үшін белсенді басқаруды қолдайды;
- мүдделі тараптардың сенімін нығайтады;
- шешім қабылдау мен жоспарлаудың сенімді негізін белгілейді;
- операциялық тиімділік пен өнімділікті жақсартады;
- көрсетілетін қызметтер сапасының көрсеткіштерін жақсартады;
- кәсіби денсаулық пен қауіпсіздік көрсеткіштерін, сондай-ақ экологиялық көрсеткіштерді жақсартады;
- экономикалық шығындардың алдын алады, апаттардың салдарын жою жөніндегі іс-шараларды жетілдіреді;
- білім беру қызметін, сондай-ақ біліктілікті арттыру қызметтерін көрсетуге байланысты қызметті жетілдіреді;
- жедел және стратегиялық мақсаттарға жету ықтималдығын арттырады; Нәтижесінде тұрақсыз экономикалық сыртқы орта жағдайында Университеттің беделін, прогрессивті және тұрақты дамуына ықпал етеді.

6.4.5 Тәуекел менеджменті тиімділігінің жоғары деңгейінің белгілері мен индикаторлары

6.4.5.1 Тәуекел менеджменті жүйесінің тиімділігін бағалау үшін университет тәуекелдерді басқарудағы тиімділіктің жоғары деңгейінің белгілері мен принциптік индикаторларын басшылыққа алады.

6.5.4 Ұйымдық құрылым.

6.5.4.1 Тәуекелдерді басқарудың ұйымдық құрылымы университеттің басқару деңгейіне сәйкес келеді.

6.5.4.2 Университетте тәуекелдерді басқару процестерін үйлестіру, ақпарат жинау, тәуекел иелеріне тәуекелдерді басқару әдістемесі бойынша кеңес беру функцияларын тәуекелдерді басқару бөлімінің басшысы (ОМК және БК, тәуекел менеджері, сондай-ақ университеттің құрылымдық бөлімшелердегі тәуекел иелері жүзеге асырады).

6.5.5.2 Тәуекелдерді басқару жүйесіндегі басқару деңгейлері:

6.5.5.2.1 университетте тәуекелдерді басқару көпдеңгейлі болып табылады және университеттің ұйымдастырушылық басқару деңгейлеріне сәйкес былайша бөлінеді:

- Университетті басқару деңгейі (БМЖ Үйлестіру кеңесі арқылы басқару);
- үйлестіру кеңесі;
- жеділік менеджмент деңгейі (құрылымдық бөлімшелер).

Тәуекелдерді басқару жүйесінің әрбір деңгейі үшін шешім қабылдау шегі болады, ол тәуекелдің шекті шамасы болып табылады, одан асып кеткен кезде тәуекелді басқару жөніндегі шешім қабылдау келесі жоғары деңгейге беріледі.

6.5.5.3 Тәуекелдерді басқару жүйесіне қатысушылардың рөлі мен жауапкершілігі:

6.5.5.3.1 Университет басшылығы анықтайды:

- университеттің тәуекелдерді басқару саласындағы ішкі құжаттарының құрамы, оларды әзірлеу тәртібі мен мерзімдері;

- қызметтік міндеттерді бөлуді және олардың барлық деңгейлерде орындалуын қамтамасыз етеді;

- тәуекелдерді басқару саласындағы құрылымдық бөлімшелер арасындағы өкілеттіктерді бөледі;

- университеттің тәуекелдерді басқару жүйесін енгізу және іске асыру үшін қажетті басқарушылық шешімдер қабылдауды қамтамасыз етеді.

6.5.5.3.2 Тәуекелдерді басқару бойынша кросс-функционалдық (процессаралық немесе бір-уақытша бірнеше функционалдық бөлімшелер орындайтын) міндеттерді шешуді қамтамасыз етеді;

-университет Тәуекелдерін басқару жөніндегі іс-шараларға арналған бюджеттерді қалыптастыруды қамтамасыз етеді;

- университеттің тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігін бақылайды.

6.5.5.3.3 СРСО басшысы (тәуекел-менеджер) қамтамасыз етеді:

- университет менеджментінің тәуекел тұжырымдамасы компоненттерін әзірлеу, енгізу, қолдау және дамыту бойынша әдістемелік жұмыс;

- бағалау әдістемесін әзірлеу және/немесе апробациялау және тәуекелді бағалауды жүргізу;

- университет қызметіндегі тәуекелдердің негізгі топтарын анықтау;

- тәуекелдер бойынша ақпараттық базаны жүргізу;

- университеттің тәуекелдер тізілімін толтыру;

-тәуекелдерді басқару және тәуекелдерді басқару жүйесінің жұмыс істеуі бойынша есептілікті дайындау;

- тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын орындау;

- тәуекелдерді уақтылы анықтау, бағалау, іс-шараларды әзірлеу және орындау, тәуекелдер мониторингі, сондай-ақ тәуекелдерді басқару жүйесінің барлық мүдделі қатысушыларын тәуекелдер туралы ақпаратпен уақтылы және толық қамтамасыз ету;

- белгілі бір тәуекел түрінің ықтималдығын төмендету бойынша ұсыныстар әзірлеу (тәуекел иелерімен бірге);

- тәуекелдердің әртүрлі түрлерінің деңгейін төмендету бойынша жұмысты ұйымдастыруды бақылау;

- университеттің тәуекелдер иелері тарапынан тәуекелдерді басқарудағы талаптардың сақталуына тексеру жүргізу;

-бұрын ескерілмеген тәуекел көздерін анықтау мақсатында университетте белгіленген тәртіппен қолданыстағы ішкі процестер мен рәсімдерді, пайдаланылатын ақпараттық-технологиялық жүйелерді тұрақты негізде қайта қарау.

6.5.5.3.4 Тәуекелдердің иелері– олардың жауапкершілік саласын, университеттегі өкілеттіктерін ескере отырып, университеттің лауазымды тұлғалары (процестердің иелері, құрылымдық бөлімшелердің басшылары, жұмыстардың нақты учаскелеріне жауапты мамандар, жобалардың басшылары). Тәуекелдің иесін университет ректоры тағайындайды.

6.5.5.3.5 тәуекел иелері мыналарды қамтамасыз етеді:

- нақты тәуекелдерді анықтау және бағалау (процесс, процесс кезеңі немесе жоба);

- тәуекелдерді басқару жүйесі бойынша іс-шаралар жоспарына сәйкес іс-шараларды орындау;

- өз құзыреті шеңберінде тәуекелдер тізілімі мен базасын жүргізу;

-тәуекелдерді басқару бөлімшесінің басшысына (тәуекел-менеджеріне) тәуекелдер мен оларды басқару жөніндегі іс-шаралар туралы ақпаратты уақтылы беру);

-тиісті кіші бөлімде іске асырылған тәуекелдер туралы ақпаратты тіркеу және беру.

6.5.5.3.6 Тәуекелдерді басқару жөніндегі персоналдың жауапкершілігі мен өкілеттіктері лауазымдық нұсқаулықтарда белгіленеді.

6.5.5.3.7 Тәуекелдерді басқарумен айналысатын персоналдың жауапкершілігі мансаптық өсу, сыйақы және сіңірген еңбегін тану процесімен бекітіледі.

6.5.5.3.8 Университеттің Тәуекел менеджменті жүйесінің барлық қатысушылары өз қызметін бірыңғай тәсілдер мен әдістемелер негізінде жүзеге асырады.

6.5.5.3.9 Тәуекелдерді басқару жүйесі шеңберінде:

- қорытындыны қабылдайды, қарайды және қажетті ресурстарды бөледі;

- тәуекелдерді басқару саласындағы стратегиялық мақсаттар мен міндеттерді ескере отырып, университет баруға дайын тәуекелдер деңгейін бағалайды және бекітеді ("тәуекелге тәбет»);

6.5.5.3.10 Стратегиялық жоспарлау және сапа комитеті:

-университеттің басқару жүйесінің тиімділігін жан-жақты бақылауды жүзеге асырады.

6.5.6 Тәуекелдерді басқару тәсілдері:

- тәуекелдерді басқару университеттің даму стратегиясының деңгейінде қойылған мақсаттарға, сондай-ақ нақты процестер мен функциялардың мақсаттарына сүйене отырып жүзеге асырылады;

- тәуекелдерді басқару барлық процестер мен жобаларды орындаудың барлық кезеңдерінде тұрақты негізде жүзеге асырылады;

- тәуекелдерді азайту туралы шешімдер тәуекелдердің маңыздылығына байланысты университетті басқарудың әртүрлі деңгейлерінде қабылданады;

- университеттің тәуекелдерді басқару процесіне құрылымдық бөлімшелердің басшылары мен қызметкерлері тартылған;

65.7 Ууниверситетте "тәуекелдерді басқару" процесінің болуы:

-тәуекелдерді басқару жүйесін реттейтін құжаттардың талаптарына сәйкес университетте белгіленген рәсімдердің сақталуын бақылауды (әкімшілік және қаржылық) жүзеге асыру;

- тәуекелдерді басқару жүйесін ақпараттық қамтамасыз ету ақпарат қозғалысының бірыңғай бағытын пайдалана отырып жүзеге асырылады:

- шешімдер қабылдау үшін тәуекелдер туралы ақпараттың қозғалысы басқарудың неғұрлым төмен деңгейлерінен неғұрлым жоғары деңгейлерге дейін жүзеге асырылады;

- тәуекелдерді азайту жөніндегі шешімдер, сондай-ақ тәуекелдерді басқаруды бақылау басқарудың неғұрлым жоғары деңгейлерінен неғұрлым төмен деңгейлеріне дейін таралады;

6.5.7 Тұжырымдама, оның тиімділігі және нәтижелері бойынша ішкі коммуникация процестерін; тәуекелдерді басқаруды қолдану барысында алынған ақпараттың пайдаланушыларға қолжетімділігін қамтамасыз ету процестерін; ішкі мүдделі тараптармен консультациялар процестерін белгілеу қажет.

6.5.8. Сыртқы мүдделі тараптармен байланыс процестерін орнату (ақпарат алу, алмасу, заңды шетелдік талаптарға сәйкестікті қамтамасыз ету үшін сыртқы есептілік, дағдарыс немесе төтенше жағдай туындаған кездегі өзара іс-қимыл) қажет.

6.5.9. Тәуекелдерді басқару жүйесін қаржыландыру қағидаттары іске асуы тиіс..

6.5.9.1. Тәуекелдерді басқару жүйесін ұйымдастыру (немесе жетілдіру) үшін бюджетті негіздеу және жоспарлау кезінде қаржыландыру қызмет тәуекелдерін төмендетуге (қызметкерлердің біліктілігін арттыруға) бағытталуы тиіс екенін ескеру қажет (материалдық-техникалық қамтамасыз ету және т.б.), сондай-ақ тәуекелдерді іске асыру кезінде қаржылық салдарларды азайтуға да бағытталған.

6.5.10 Тәуекелдер рееестрі.

- университеттің барлық ішкі және сыртқы тәуекелдерінен тұрады;

- тәуекелдерді басқару университеті стандартының талаптарына сәйкес әзірленіп, мезгіл-мезгіл жаңартылып, бекітіледі;

- әрбір тәуекелдің тұжырымдамасы нақты болуы керек;

- Тәуекелдер тізілімінде тәуекелдер арасындағы корреляция туралы ақпарат бар (университеттің тәуекелдер тізілімінде университеттің тәуекелдер тізіліміндегі тәуекелдер арасындағы себеп-салдарлық қатынастар туралы ақпарат болуы керек);

Тәуекелдер тізілімінде әр тәуекелдің себептері мен салдары туралы ақпарат бар, ал тізілімде қамтылған басқа тәуекелдер (кездейсоқ оқиғалар) бір тәуекелдің (кездейсоқ жағдайдың) себептері ретінде көрсетілуі мүмкін, осылайша ақпарат беру регистрдегі Университеттің тәуекелдері арасындағы себеп-салдар байланыстарын;

- реестрдің әрбір тәуекелі ол арқылы тәуекелді анықтауға болатын, ақпаратты қамтиды;

- тізілімге іске асырылған тәуекелдер енгізілмейді, өйткені бұл тәуекелдерге емес, университеттің ағымдағы проблемаларына қатысты. Университеттің пайда болған проблемалары басқа басқаруға,реактивті және тәуекелдерді басқару шеңберінен тыс басқаруға жатады.

Ескерту: тәуекелдер тізілімін қалыптастыру кезінде тәуекелдерді басқару-бұл белсенді тәсіл, яғни"қол жеткізу проблемаларын анықтау және шешу" екенін есте ұстаған жөн».

6.5.11Тәуекелдер картасы.

- университеттің құжатталған "тәуекелдерді басқару" рәсімінің талаптарына сәйкес әзірленеді, кезең-кезеңімен жаңартылады және бекітіледі»;

- университеттің тәуекелдер тізілімінен әрбір тәуекелдің ықтималдығы мен салдары туралы ақпаратты қамтиды;

- тәуекелдерге Университеттің төзімділігімен тәуекелдерді жылдам және ыңғайлы салыстыруды жүргізуге мүмкіндік береді.

6.5.12 Тәуекелдерді басқару әдістері мен әдістемелері.

6.5.12.1 Тәуекелдерді басқару жүйесінде тәуекелдерді анықтау және бағалау әдістері мен құралдары, сондай-ақ тәуекелдерді басқару әдістерін таңдау критерийлері "тәуекелдерді басқару"стандарты түрінде ресімделеді.

6.5.12.2 Университеттің тәуекелдерді басқару жүйесінде тәуекел туындаған кезде залалдың ықтималдығы мен мөлшерінің деңгейіне, тәуекелді контрагентке ауыстыру мүмкіндігіне, тәуекел бойынша кәсіпорынды қаржыландыру мүмкіндігіне, сондай-ақ тәуекелді басқару тиімділігінің критерийіне сүйене отырып, тәуекелдерді басқарудың мынадай әдістері белгіленеді:

- тәуекелден жалтару әдісі-сенімсіз серіктестерден бас тарту, серіктестер шеңберін кеңейту қажеттілігімен байланысты жобаларға қатысудан бас тарту, орындалатындығына немесе тиімділігіне күмән тудыратын инвестициялық және инновациялық жобалардан бас тарту; қабілетсіз қызметкерлерді жұмыстан шығару;

- тәуекелдерді өтеу әдісі-қауіптіліктің алдын алу, тәуекелдерді азайту тетіктерін құру және оларды бақылау;

- тәуекелдерді әртараптандыру әдісі-жалпы тәуекелді тәуелсіз тәуекелдерге бөлу ,осылайша жалпы тәуекелдің ықтималдығын азайту (қызмет түрлерін немесе шаруашылық жүргізу аймақтарын әртараптандыру (алуан түрлілік) - көрсетілетін қызметтердің ассортиментін кеңейту, тұтынушылардың әртүрлі түрлеріне, әртүрлі өңірлердің кәсіпорындары мен мекемелеріне бағдарлану);

- ұстап қалу (тәуекелдерді қаржыландыру) әдісі-жоспарланбаған залалдарды өз теңгеріміне қабылдау (яғни залалдарды олардың пайда болуына қарай ағымдағы ақша

ағындары немесе меншікті капитал, жоспарланбаған залалдарды жабу үшін құрылған жағдайда резервтік қор қаражаты есебінен қаржыландыру;

6.5.12.3 Университет тәуекелдерін өтеу әдістері.

6.5.12.3.1 университеттегі белгісіздіктің көп бөлігін стратегиялық жоспарлау кезінде университеттің барлық салаларын қамту арқылы алып тастау жоспарлануда, бұл жобаларды жүзеге асыруда қиындықтар туғызады, сурет көздерін алдын-ала анықтайды және өтемақы шараларын, резервтерді пайдалану жоспарын жасайды.

6.5.12.3.2 сыртқы жағдайды болжауды қолдану, жобаларға, процестерге қатысушылар үшін экономикалық ортаның болашақ жағдайын дамыту және бағалау кезеңдерінің мерзімді дамуы, серіктестердің мінез-құлқы мен бәсекелестердің іс-әрекеттерін болжау, жалпы экономикалық болжау.

6.5.12.3.3 әлеуметтік-экономикалық және нормативтік-құқықтық ортаны бақылау - тиісті процестер туралы нақты ақпаратты бақылау.

6.5.12.3.4 резервтер жүйесін құру-материалдық қорлар, компоненттер, резервтік қорлар, оларды дағдарыс жағдайында пайдалану жоспарларын әзірлеу.

6.5.12.3.5 олардың оңтайлы құрылымын және салынған қаражаттың жеткілікті өтімділігін ұйымдастыра отырып, өз активтері мен міндеттемелерін басқарудың қаржылық стратегиясын әзірлеу.

6.5.12.3.6 қызметкерлерді оқыту және оған нұсқау беру.

6.5.12.3.7 ақпараттандыруды кеңінен қолдану-нормативтік-анықтамалық ақпарат жүйесін сатып алу және үнемі жаңартып отыру, коммерциялық ақпарат желілеріне қосылу.

6.5.12.3.8 университет көрсеткіштерінің теңгерілген жүйесі болып табылатын ерте хабарлау жүйесін құру және мониторингтеу.

6.5.13 Мониторинг және талдау.

6.5.13.1 Мониторинг те, бағалау да тәуекелдерді басқару процесінде жоспарланып отырады және үнемі қаралып, бақыланады. Бақылау мен шолу бойынша міндеттер нақты айқындалған.

6.5.13.2 университеттің Мониторинг анализ процесі мыналарды қамтиды::

- қосымша ақпаратты жақсарту;
- Сабақты зерттеу нәтижелерін талдау (инциденттерді қоса алғанда), өзгерістер, ағымдар, жетістіктер;
- білімділердің идентификациясы.

6.5.13.3 тәуекелдерді басқару прогрессі университет қызметінің тиімділігін көрсетеді, нәтижесі Университеттің жалпы тиімділігін, өлшеулерді, сыртқы және ішкі есеп шараларын қамтиды.

6.5.13.4 мониторингтің нәтижелері жазылады және зерттеледі.

6.5.13.5 тиімділікті қамтамасыз ету үшін тәуекелдер мониторингі жүйесі мынадай элементтерден құрылады:

- нақты анықталған бақылау аймақтары; - бақылаушылар мен агенттердің кең желісі;
- келіп түскен ақпаратты бағалау сүзгілері мен критерийлері;
- университеттің басқарылатын және басқарылатын кіші жүйелерімен нақты анықталған коммуникация арналары;
- өзін-өзі жетілдірудің ішкі жүйесі.

6.5.14 Тәуекел менеджменті процестерін жазу.

6.514.1 университетте талдау үшін тәуекелдерді басқару бойынша іс-шаралардың қолжетімділігі қамтамасыз етіледі.

6.5.14.2 университеттің Тәуекел менеджменті процесінде жазбалар әдістер мен құралдарды жақсартудың негізін, сондай-ақ жалпы тәуекел менеджменті жүйесін білдіреді.

6.5.14.3 жазбаларды жасауға қатысты шешімдер назарға алынуы тиіс:

- ұйымның үздіксіз оқудағы қажеттіліктері;
- басқару мақсатында ақпаратты қайта пайдаланудың артықшылықтары;
- жазбаларды жасауға және қолдауға жұмсалатын шығындар және әрекет ету;
- жазбалардың заңды, нормативтік және операциялық қажеттіліктері;
- бағалау әдісі, алудың қол жетімділігі және сақтау әдістері;
- ақпаратты сақтау мерзімі және құпиялылығы.

6.5.15 Тәуекел менеджменті жүйесін енгізуден күтілетін нәтижелер.

6.5.15.1 университетті басқару сапасын арттыру, жедел және стратегиялық мақсаттарға қол жеткізу.

6.5.15.2 белгісіздіктің нақты қысқаруы, шығындардың алдын алу және шығындардың қысқаруы.

6.5.15.3 Есептіліктің тиімділігі мен ашықтығын арттыру.

6.5.15.4 университеттің корпоративтік имиджін нығайту.

6.5.15.5 тұтынушылардың, персоналдың және басқа да мүдделі тараптардың сенімі мен қанағаттанушылық деңгейін арттыру.

7 КЕЛІСУ, САҚТАУ ЖӘНЕ ТАРАТУ

8.1 Осы ЖН келісу, сақтау және тарату ҚП-ХҚТУ-7.5.3-2020 (Құжатталған ақпараттарды басқару) сәйкес жүзеге асырылады.

8.2 Осы ЖН жобасына эксперттік топ пікірін алу мақсатында тарату іс-шараларына ЖТ жетекшісі жетекшілік жасайды.

8.3 Осы ЖН талқылау және келісу Стратегиялық жоспарлау және сапа комитетінің отырысында жүзеге асырылады және хаттамамен рәсімделеді .

8.4 Осы ЖН түпнұсқасы (бақылау данасы) және жұмыс нұсқасы СРСО сақталады.

8.5 Осы ЖН тарату электронды түрде жүргізіледі, құжатты университет сайтына орналастыру СРСО жүктеледі.

8.6 ЖН электронды нұсқасымен қолданушыларды қамтамасыз ету жауапкершілігі ҚБ басшыларына жүктеледі. Электронды құжатпен танысу парақтары іс-құжат номенклатурасының сәйкес папкілерде сақталуы тиіс. Тиісті жерлерде және кірісті шектейтін белгі енгізу арқылы рұқсатсыз көшіру және қолданудан қорғау қамтамасыз етіледі.

8 ҚОСЫМШАЛАР

А ҚОСЫМШАСЫ

Ф-СМБ-016

Тәуекелдер мен қауіп-қатерлердің алдын алу жоспарының үлгісі

«БЕКІТЕМІН»

_____

_____

(ҚБ аталуы)

_____

(ЖБ немесе ҚББ қызметі, атағы, қолы)

«_____»_____ 20____ж.

(құрылымдық бөлім)

№	Тәуекелдер мен қауіп-қатерлер атауы	Тәуекел мен қауіп-қатердің себептері мен сипаттамасы	Тәуекел мен қауіп-қатерді жою шаралары мен әрекеттер	Жауапты тұлға	Орындалу мерзімі	Тәуекел мен қауіп-қатерлердің ықтималдық бағалануы (деңгейі)

Құрылымдық бөлім мәжілісінде талқыланды және қабылданды. («___» _____ 2021ж.)

Б ҚОСЫМШАСЫ

ФЖ-СМБ-009

Тәуекелдер мен қауіп-қатерлер ықтималдығы тіркеу журналының үлгісі

Күні	Ұсыныс жасаушы тұлғаның қызметі, аты-жөні	Тәуекелдер мен қауіп-қатерлердің себептері мен сипаттамасының негіздемесі	Жауапты тұлғаның қызметі және аты-жөні	Орындалу мерзімі	Қол жеткізілген нәтижені орнықтыру туралы белгі, орындалу деңгейі

В ҚОСЫМШАСЫ

Ф-СМБ-017

Тәуекелдер мен қауіп-қатерлердің жою шаралары есебінің үлгісі

(құрылымдық бөлім)

№	Тәуекелдер мен қауіп-қатерлер атауы	Тәуекел мен қауіп-қатердің себептері мен сипаттамасы	Жауапты тұлға	Тәуекел мен қауіп-қатерлердің ықтималдық бағалануы (деңгейі)

Құрылымдық бөлім басшысы **Х.Хxxxxxxx**

Г ҚОСЫМШАСЫ

Қауіп-қатерлер мен тәуекелдерді басқару үрдісінің алгоритмі

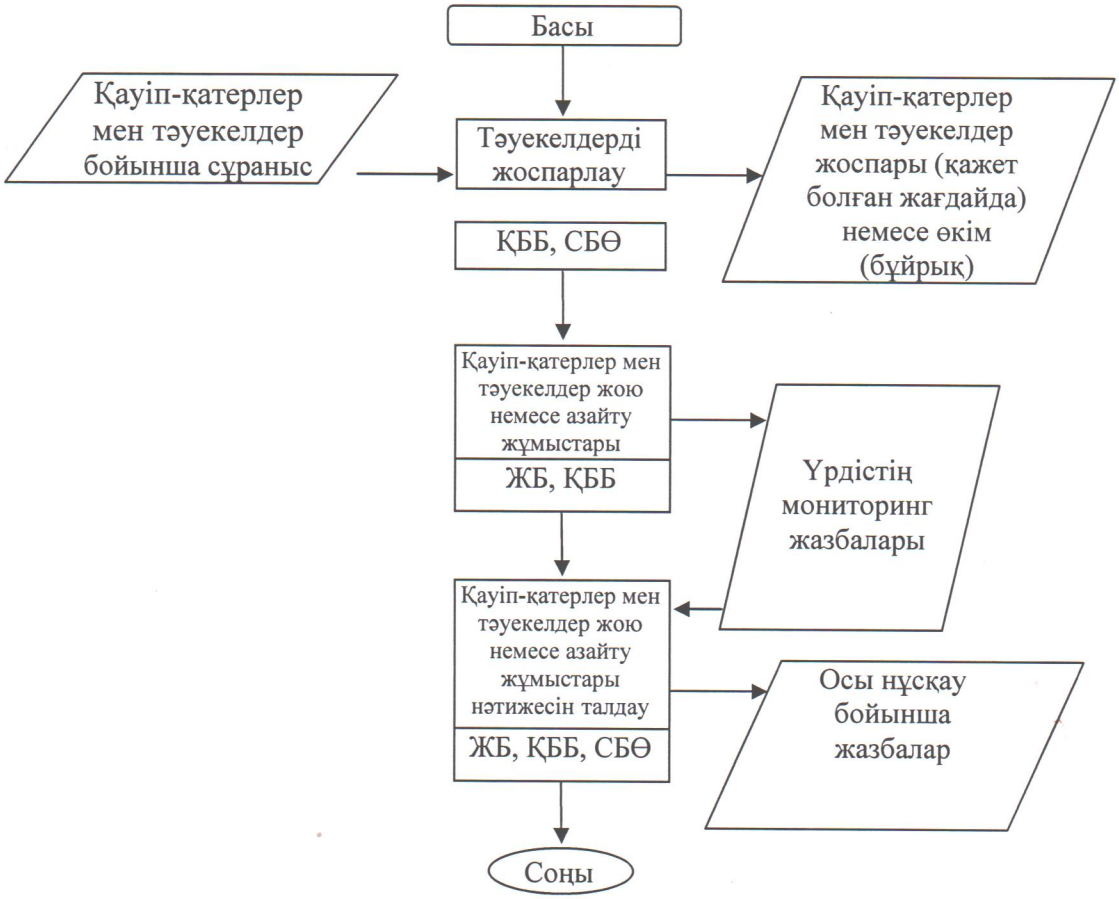

Д ҚОСЫМШАСЫ

Ф-СМБ-002

Өзгерістерді тіркеу парағы

№ Р/с	Өзгеріс енгізу туралы шешім		Парақ нөмірі				Қағаз саны	өзгерістерді енгізу мерзімі	Өзгерістерді жүзеге асыратын тұлға	
	Құжат	№ бұйрық	өзгертілген	Ауыстырылған	Жаңа	Есептен шығарылған			Аты-жөні	Қолы

Е ҚОСЫМШАСЫ

ТАНЫСУ ПАРАҒЫ

Р/с	Аты-жөні	Қызметі	Мерзімі	Қолы
1.	Ср со басшысы	Дарибаев	22.01.21	
2.	Конкербаев Т	Бое сарапшы	22.01.21	
3	Бакирова А.	жетекші сарапшы	22.01.2021	